

ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА МЕРКИ ЗА РАЗРЕШАВАНЕ НА ДЕЙСТВИТЕЛНИТЕ ПРОБЛЕМИ, СВЪРЗАНИ С ПРИДОБИТИТЕ АКЦИИ ОТ БЪЛГАРСКИ ГРАЖДАНИ В ХОДА НА ПРИВАТИЗАЦИЯТА И РЕСТИТУЦИЯТА В БЪЛГАРИЯ

I. Организациите на работодателите, синдикатите и асоциациите от капиталовия пазар (по-надолу наричани „организациите“) не считат, че следните, изтъквани в мотивите към законопроекта, проблеми представляват действително проблеми:

1. Съхраняването на акции в Регистър А на Централен депозитар АД.

Не съществува изискване съгласно националното или европейско законодателство, което да въвежда ограничения или забрани за съхраняването на акции на граждани в Регистър А при ЦД. Съществуват редица други държави в ЕС, където сметките на гражданите се съхраняват, и регистри като Регистър А на ЦД. Нещо повече – там те се съхраняват при по-благоприятни условия за хората - сигурно и безплатно (емитентите плащат за водене на книгата на акционерите). Съществуването на Регистър А остава и според законопроекта за титуляри - държавни и общински предприятия и за непублични компании.

2. Количеството по номинал на тези акции.

Независимо, че количеството по номинал на тези акции е в пъти (по-скоро в порядък) по-малко. Тук е налице тиражирана грешка. Твърди се, че това са акции от масовата приватизация и са на 2,5 милиона души с номинална стойност около 2 милиарда лева. Следва да се има предвид, че участниците в масовата приватизация са получили 25 деноминирани инвестиционни лева, което означава, че 2,5 милиона души по 25 лева е 62,5 млн. лв. по номинал. Тази оценка е много по-близо до действителността. Тиражираната грешка за 2 милиарда е в резултат на неотчитането на факта, че в Регистър А се съхраняват акциите и редица мажоритарни акционери на компании. Предлаганият законопроект си поставя цели, напълно противоречащи на европейски нормативни актове, каквато е Директивата 2007/36/ЕО за дългосрочната ангажираност на акционерите.

3. Дългосрочното притежаване и неизвършване на сделки с акциите.

Тези акции погрешно са наричани „спящи“. Липсата на движение (смяна на собствеността) на тези акции е проблем САМО за инвестиционните посредници и БФБ, тъй като не се получават такси и комисионни от тези пазарни участници, когато не се извършват сделки. Липсата на търговия не представлява проблем за притежателите на тези акции, компаниите, нито за икономиката. Нещо повече – има Европейска директива 2007/36/ЕО за насърчаване на дългосрочната ангажираност и притежание на акции. Ето защо - проблемните случаи не са „спящите акции“, а „забравените акции“. В това число акции на наследници и на емигранти.

4. Управление на компаниите с миноритарни пакети.

Управление на листвани компании с миноритарни пакети е една от основните цели на капиталовите пазари в цял свят и не представлява порок. Такава е и водещата световна

практика. В тази връзка от важно значение са корпоративното управление и защита правата на миноритарните акционери. Според авторитетни международни класации правата на миноритарните акционери в България са защитени изключително добре. От своя страна регулаторът в лицето на КФН има достатъчно правомощия да пресича и наказва всякакви посегателства върху акционерната собственост на миноритарните акционери. (Виж „Да правим бизнес 2020“ – доклад на Световната банка - <https://www.doingbusiness.org/en/data/exploreconomies/bulgaria#>)

5. Начин на плащане на дивиденди.

Дивидентите се изплащат много по-удобно за гражданите, когато акциите им са в Регистър А, отколкото когато са в Регистър Б в подсметка при инвестиционен посредник. И като време, и като място – в продължение на повече време и чрез клоновете на големи банки. За непотърсения дивидент се прилага действащото законодателство и международни счетоводни стандарти. Непотърсеният дивидент остава там, където е изработен, и увеличава стойността на акциите на хората. Получаването на дивидент е право, а не задължение, неизпълнението на което да води до отнемане на акциите на хората.

II. Организацията идентифицират следните действителни проблеми, свързани с придобитите в хода на приватизацията и реституцията акции от български граждани в български предприятия:

1. Липса на информираност от страна на лицата, съответно на наследниците им за притежаваните от тях акции, придобити в процеса на масовата приватизация (инвестирани бонове в приватизационни фондове или директно в предприятия), касовата приватизация (безплатни акции за работниците от предприятието) и реституцията (обезщетяване чрез акции вместо в реални граници или идеални части) и съответно неупражняване на правата, произтичащи от тях. Липса на лесен, отдалечен и безплатен начин за информиране.

2. Високи транзакционни разходи и сложна административна процедура при наследяване на безналични ценни книжа и при разпореждането с тях.

3. Липса на реална възможност за продажба на акциите на много от деликвантите компании.

III. За разрешаване на действителните проблеми, свързани със „забравените акции“, като приемат с общо съгласие неприкосновеността на собствеността на гражданите върху акциите и недопустимостта на каквото и да е разпореждане с акциите без изрично изразена воля за това от собствениците им, организацията предлагат с общо съгласие следните мерки:

1. Повишаване на информираността

1.1. ЦД и/или Агенция по вписвания да разработи и поддържа публичен регистър, от който онлайн с ЕГН и без нищо друго и напълно безплатно да може да се провери какви акции притежава в Регистър А лицето. Включително това да е възможно и за починалите по ЕГН, което са имали приживе, включително емигрантите. (Алтернативно

решение, което изключва емигрантите обаче - допускане на възможност за извършване на проверка на наличността по сметки в Централен депозитар от наследник по ЕГН на титуляря и ПИК/КЕП на наследника. Да се предвиди изискване ЦД да има възможност служебно да извършва справка за гражданското състояние, в това число и на наследниците, на притежателите на акции от Регистър А, чрез осигуряване на достъп до съответните регистри (ГРАО, НБД „Население“, Регистър на имуществените отношения на съпрузите и др.).

1.2. Събиране и предоставяне по подходящ начин на наличната публична информация за приватизираните дружества, включително създаване на специална електронна страница с всички 1050 предприятия и 80 приватизационни фонда и други предприятия/емисии в Регистър А – фирма на дружеството преди, код на акциите тогава; фирма на дружеството сега, код на акциите сега; статус /борсово търгуеми, нетъргуеми на борсата, с безналични акции или с налични акции; активни или без дейност, или в ликвидация, или заличени. Последна цена на борсата за борсово търгуемите, балансова стойност на една акция за нетъргуемите на борсата = собствения капитал/ брой акции; години на плащане на дивиденди и дивидент на една акция; адрес, телефон, мейл, интернет страница на дружеството.

1.3. Провеждане на мащабна информационна кампания, която да достигне до максимално широк кръг от акционери от масовата приватизация. На институционално ниво да се предприемат комплекс от допълнителни мерки за повишаване на финансовата грамотност и култура на населението. Безусловни гаранции за собствениците на акции, че същите ще бъдат надлежно уведомени за нормативните промени и правото им да ползват свободно активите си няма да бъде засегнато. Възможно е да се предвиди и изпращане на писма до персонален държавен имейл адрес на всяко лице за наличната му собственост от акции в Регистър А и правата, и възможностите пред него.

2. Разработване и внедряване на ефективна процедура за наследяване на акции

2.1. Да се облекчи административно и финансово наследяването на безналични акции. Да се облекчат процедурите за разпореждане с акции/финансови инструменти (особено при наследяване) чрез намаляване на изискуемите документите (например изискването за представяне на депозитарна разписка при безналични акции). Достатъчно е само идентификация на лицето с документ за самоличност и удостоверяване с подпис на волята за разпореждане.

2.2. Оптимизиране на процедурата за доброволна делба на акции на починали акционери – отпадане на нотариалната форма и заместването ѝ със споразумение за разпределяне.

2.3. Намаляване на административната и финансова тежест за притежателите на акции от Регистър А, особено по отношение на дължимите такси, свързани с наследяване и прехвърлянето им, както и за необходимите пререгистрации/корекции в Централен депозитар.

2.4. Законодателно и технологично интегриране на ЦД с регистрите на ЕСГРАОН, НАП и НОИ с цел идентифициране и контакт с притежателите на безналични ЦК и

техните наследници и директно изплащане на дивиденди по обявени банкови сметки от притежатели на безналични ЦК.

2.5. При невъзможност/нежелание от страна на ЦД, да се справи и защити обществените интереси, да се разработи необходимата функционалност към Търговския регистър при Агенцията по вписванията.

2.6. Наследниците трябва да могат да се разпореждат с наследената от тях съвкупност от акции и без делба (арг. от чл. 177 от Търговския закон), като упълномощят един от тях или трето лице, което да извърши разпоредителните действия и да получи продажната цена.

2.7. Да се създаде възможност за дистанционно разпореждане/продажба с акциите (мейл и/или телефон), включително и въвеждане на национална схема за електронна идентификация.

3. Разработване от ЦД на ефективна процедура за изплащане на дивиденди

3.1. Законодателно и технологично интегриране на ЦД с регистрите на ЕСГРАОН, НАП и НОИ с цел идентифициране и контакт с притежателите на безналични ЦК и техните наследници;

3.2. Директно изплащане на дивиденди по обявени банкови сметки от притежатели на безналични ЦК.

4. Доброволност на собствениците при разпореждането и конкурентен избор на инвестиционен фонд за управлението на техните акции

4.1. Инициране създаването на множество фондове, като акционерите могат да вземат обосновано инвестиционно решение дали да продават според предлаганата цена за акциите им.

4.2. Да се изясни правната фигура на предвидения инвестиционен фонд, както и да се предвидят възможности за създаване на конкуриращи се фондове на пазарен принцип, при спазване на изискванията на ЗППЦК (изготвяне на проспект, контрол от КФН и др.), които да набират капитал, като се предвиди възможността за участие с ценни книжа. По-подробно и с по-голяма систематика следва да се уредят отношенията, свързани със създаването, вида и режима на инвестиционния фонд, изискванията към управляващото дружество и управителя на портфейли, в това число.

4.3. В закона трябва детайлно да се разпишат разпоредби относно вида и правно-организационната форма на този фонд, неговите основни характеристики, приложимите разпоредби от действащото законодателство, преди всичко Закона за дейността на колективните инвестиционни схеми и на други предприятия за колективно инвестиране (ЗДКИСДПКИ). По-конкретно следва да бъдат разписани в Проектозакона и основните изисквания към Управляващото дружество (УД) на ИФ. Трябва да има изрични разпоредби, отнасящи се до опита на това УД в управлението на подобни инвестиционни фондове, размера на активите под управление, добра репутация и притежаваните ресурси (човешки, финансови и организационни). Специални изисквания следва да има и към депозитаря на инвестиционния фонд.

4.4. Предвиждане на възможност прехвърлянето на акции от Регистър А в Инвестиционен фонд да се извършва САМО с изрично волеизявление от страна на държател или наследник, като алтернатива на възможността да останат в регистър А.

4.5. Да се регламентират правата и задълженията на Инвестиционния фонд при промяна на собствеността от притежателите на акции от Регистър А към Фонда (включително чрез уреждане на хипотезите, изискващи изготвяне на проспект за емитиране на дялове (ако няма да се заплащат/купуват внасяните акции), съответно за отправяне на търгово предложение към останалите акционери, в хипотезите, когато фондът придобива като акционер значително участие в дружества). Участието във фонда да става с изрично писмено волеизявление на притежателите на активите.

4.6. Да не се допусне изцяло нова регулация в България на отношенията, свързани с упражняването на права, въз основа на акции от масова приватизация. (Дейността на Централния депозитар не е в противоречие с Регламент (ЕС) 909/2014 и Директива 2014/65/ЕС, тъй като депозитарната институция на практика не осъществява директна комуникация с крайните собственици (притежатели) на ценни книжа).

03.07.2020 г.,

гр. София

**КОНФЕДЕРАЦИЯ НА НЕЗАВИСИМИТЕ
СИНДИКАТИ В БЪЛГАРИЯ**

**АСОЦИАЦИЯ НА ИНДУСТРИАЛНИЯ
КАПИТАЛ В БЪЛГАРИЯ**

**КОНФЕДЕРАЦИЯ НА ТРУДА
„ПОДКРЕПА“**

БЪЛГАРСКА СТОПАНСКА КАМАРА

**БЪЛГАРСКА ТЪРГОВСКО-
ПРОМИШЛЕНА ПАЛАТА**

**КОНФЕДЕРАЦИЯ НА РАБОТОДАТЕЛИТЕ
И ИНДУСТРИАЛЦИТЕ В БЪЛГАРИЯ**

АСОЦИАЦИЯ НА БЪЛГАРСКИТЕ ЗАСТРАХОВАТЕЛИ

**АСОЦИАЦИЯ НА ДИРЕКТОРИТЕ ЗА ВРЪЗКА С ИНВЕСТИТОРИТЕ
В БЪЛГАРИЯ**

**БЪЛГАРСКА АСОЦИАЦИЯ НА ДРУЖЕСТВАТА ЗА
ДОПЪЛНИТЕЛНО ПЕНСИОННО ОСИГУРЯВАНЕ**

НАЦИОНАЛНА КОМИСИЯ ПО КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ